

Huvudman

Värnamo kommun
Barn-och-utbildning@varnamo.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bredaryds skola i Värnamo kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun att senast den **fredag den 20 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och studiero. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Värnamo kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att tillämpas.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Värnamo kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att rektorn, för varje anmälan om behov av särskilt stöd som kommer in till rektorn, startar en utredning. Rektor ska dokumentera hur många sådana anmälningar som kommit in till rektorn under höstterminen 2023 fram till den 13 oktober 2023 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev. I detta ingår att skyndsamt utreda elevens behov av särskilt stöd utifrån elevens uppvisade kunskapsmässiga, sociala eller andra svårigheter i sin skolsituation (3 kap. 7 § skollagen)

Studiero

1. Se till att rektor utreder orsaken till att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Med utgångspunkt i vad som framkommit vid utredningen ska rektorn därefter se till att åtgärder vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser extra anpassningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:1769) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2023 inlett en tillsyn av Bredaryds skola i Värnamo kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bredaryds skola följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, extra anpassningar samt arbete med att skapa studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 22 och 23 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat beslut om åtgärdsprogram för elev som behöver särskilt stöd, ordningsregler, utdrag ur betygskatalogen och beslut om avstängning. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i utredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning. Därefter anges tillämpliga bestämmelser och slutligen redovisas Skolinspektionens bedömning.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning av särskilt stöd

Intervjuade lärare uppger att de gör anmälan om att elever riskerar att inte nå målen för utbildningen i ett eller flera ämnen på en blankett som lämnas till elevhälsan samt rektor. Lärarna uppger att de har fått återkoppling på de anmälningar som gjorts under det senaste halvåret men att inga utredningar om särskilt stöd har startats på skolenheten under motsvarande tid. En lärare uppger i intervju att arbetsgången i tid kan röra sig om år. En lärare exemplifierar och berättar att hen signalerat en elevs stödbehov när eleven gick i årskurs 1, två år senare har det ännu inte lett till att en utredning om särskilt stöd har påbörjats. Lärarna uppger att de har flera elever som är i behov av särskilt stöd där utredning inte startat trots behov. En lärare uppger att en elev har extra anpassningar, men extra anpassningar är inte tillräckliga för att hjälpa den eleven. Eleven har fått särskilt stöd på en tidigare skola. Några lärare uppger att efter att en elevs behov av särskilt stöd har anmälts på den blankett som skolan använder för ändamålet blir lärarna uppmanade att fortsätta arbeta med extra anpassningar och får förslag på nya extra anpassningar istället för att en utredning om särskilt stöd påbörjas. Vidare uppger lärarna att det finns elever som inte får den hjälp som beslutats i åtgärdsprogram. Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att det är specialpedagogen som är ansvarig för att göra utredningar om särskilt stöd, men att specialpedagogen inte har kunnat genomföra utredningar på grund av hög arbetsbelastning och att den specialpedagogiska tjänsten på skolan inte är tillräckligt stor.

Representanter från elevhälsan uppger att en elevs behov av särskilt stöd anmäls på en blankett som är gemensam för kommunen men att det också går att informera elevhälsan muntligen. Representanter för elevhälsan bekräftar lärarnas uppgifter om att anmälningar gällande flera elever har tagits emot under hösten 2022. Representanter för elevhälsan uppger att en utredning för en elev har startats under terminen. Representanter för elevhälsan uppger att när lärare har anmält en elevs stödbehov, tas det upp i elevhälsoteamet och rektor beslutar om en utredning ska startas och vilka elever som ska prioriteras. Det framkommer att det finns elever som står i kö för utredning, men att rektor inte har bestämt något än gällande dessa elever. Representanter för elevhälsan berättar att de inte kan svara på hur lång tid det tar att starta en utredning men att en utredning inte startar skyndsamt.

Av betygs katalogen framgår det att nio elever i årskurs 6 har betyg F i ett eller flera ämnen vid höstterminens slut 2022. Rektor berättar att det inte startas någon utredning avseende särskilt stöd gällande någon av dessa nio elever. I intervju berättar lärare att de under höstterminen 2022 vid klasskonferenser uppgett att dessa nio elever riskerade att inte nå målen. Rektor hänvisar till andra prioriteringar samt

tidsbrist. Personal i elevhälsan säger att de identifierat elever där de ser ett stort behov av en resurs men där skolan valt att inte skriva in det i åtgärdsprogrammet. De berättar vidare att det rör sig om två elever som har åtgärdsprogram med ett behov av särskilt stöd som skolan inte kan ge och att de därför inte skrivit in behovet i åtgärdsprogrammen. Representanter från elevhälsan hänvisar till att de ofta får höra att det inte finns ekonomiskt utrymme för vissa insatser. Rektor berättar att hon inte känner till detta. Rektor berättar att det ofta står i åtgärdsprogrammen att eleven behöver en resurs. Rektor uppger att en resursperson inte är den enda lösningen utan att det kan vara så att det behövs andra sätt att arbeta på.

Samråd med elevhälsan

Lärarna uppger att de blir kallade till ett möte med elevhälsan när de har anmält en elevs behov av särskilt stöd på den blankett som skolan använder för ändamålet. Lärare, elevhälsan och rektor uppger att elevhälsan alltid är involverad när det genomförs en utredning avseende särskilt stöd. Elevhälsan och rektor bekräftar lärarnas bild av att det tar lång tid innan en utredning påbörjas. Utifrån det nationella kartläggningmaterialet menar lärarna att de får stöd av den lärarkollega som arbetar med kartläggningmaterialet. De elever som, utifrån det nationella kartläggningmaterialet, har behov får intensivträning i svenska tre gånger i veckan. Metoden är en del av ett projekt från Linnéuniversitet som skolan tidigare deltagit i. Elevhälsan berättar vidare att det finns olika rutiner för hur elevhälsan involveras om resultaten gällande det nationella bedömningsstödet pekar på att en elev inte kommer att nå målen. Det kan röra sig om att man anmäler via en blankett eller lyfter ärendet vid möten med elevhälsan. Rektor uppger att de tittar på de nationella proven samt de nationella bedömningsstöden men att de är dåliga på att analysera resultaten och orsaken till resultaten.

Återkoppling av utredning gällande särskilt stöd

Lärare berättar att det vid utredningar avseende särskilt stöd är lärarna som underrettar och involverar vårdnadshavarna. Rektor berättar i intervju att utkastet till beslut skickas till vårdnadshavare samt att innehållet diskuteras under utvecklingssamtalen. Vårdnadshavare får sedan ta del av beslut gällande åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav.

Anmälan om behov av särskilt stöd är ett centralt led i skolans arbete med att stödja eleverna. Att rektor ska se till att det startas en utredning efter anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd följer av 3 kap. 7 § skollagen. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning (prop. 2009/10:165 s. 290 ff.). En utredning ska mynna ut i ett ställningstagande kring huruvida en elev är i behov av särskilt stöd (beslut om att upprätta åtgärdsprogram fattas) eller inte är i behov av särskilt stöd (beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram fattas). Besluten kan överklagas. En rektor kan inte underlåta att starta en utredning och en rektor kan inte heller avsluta en utredning utan att fatta beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram.

Av granskningen framgår att rektorn inte ser till att elevers behov av särskilt stöd utreds efter det att lärare har anmält att elever har behov av särskilt stöd. Skolinspektionens granskning visar att det finns elever vid skolenheten som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att de fått extra anpassningar, och att lärare har anmält det till rektor samt elevhälsan men att utredning inte har startats. Vidare framgår att det finns elever som väntat flera terminer på att en utredning ska startas. Om en elevs behov inte utreds eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att helt eller i varje fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven har rätt till. Detta är en brist i skolans arbete med särskilt stöd.

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studiero

Flera elever uppger att den höga ljudnivån ger huvudvärk och gör att de får svårt att koncentrera sig. Eleverna ger olika bild huruvida de kan arbeta med sina skoluppgifter och när det råder studiero. Vissa elever lyfter fram att studieron ofta brister på långa lektioner. Lärarna i årskurs 1-3 berättar att studieron ibland är så pass dålig att den påverkar elevernas möjlighet att nå kunskapsmålen, särskilt beträffande årskurs 4. Lärare uppger att det finns ett glapp i övergången mellan årskurs 3 och 4 och att det återkommande är oro i årskurs 4. Lärare uppger även att elever uttrycker somatiska besvär till följd av situationen i klassrummet så som huvudvärk, blir ledsna och att de inte ser fram emot lektionerna. Lärare i årskurs 4 – 6 uppger att det inte är studiero i årskurs 4 och att det inte heller rådde studiero för nuvarande årskurs 6 när det gick i årskurs 4. Lärare uppger att det för årskurs 6 är mycket bättre nu men att de befarar att det blir likadant för kommande årskurs 4.

Förebyggande arbete för att skapa studiero

Eleverna berättar att de är delaktiga i framtagandet av skolans ordningsregler. Eleverna berättar också att skolans ordningsregler finns uppsatta i vissa klassrum. Eleverna uppger att lärarna ofta påminner eleverna om ordningsreglerna. I intervju bekräftar lärarna elevernas redogörelse. Eleverna i årskurs 6 berättar att de i årskurs 5 fyllde i skolenkäten men att de inte diskuterat resultatet med varken lärare eller rektor.

Lärarna i samtliga årskurser berättar att de tar hjälp av varandra i lärargruppen för att förbättra studieron i skolans klasser. Samtliga lärare uppger att de lämnas ensamma i arbetet med studieron. Enligt rektor och elevhälsan deltar inte elevhälsan i framtagandet av skolans ordningsregler utan det är klassråden samt elevrådet som tar fram ordningsreglerna. Rektor berättar vidare att ordningsreglerna revideras varje läsår. Flera elever berättar att det utöver ordningsregler också finns klassrumsregler som anger hur eleverna ska bete sig i klassrummen. De flesta elever berättar att de varit med och tagit fram klassrumsregler och att de kan lägga till och ändra klassrumsregler på klassråden.

Rektor uppger att man på klasskonferenser går igenom de olika klassernas grupp-sammansättning och att man till sin hjälp använder sig av sociogram. I början av terminen arbetar skolan med ett värdegrundsarbete. Rektor berättar att hon ser till att klassrumsregler skapas, men beträffande studiero lämnas mycket av arbetet åt pedagogerna.

Om en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen

Intervjuade elever berättar att det finns elever som stör ordningen och studieron i klassrummet. De berättar vidare att lärare reagerar och agerar när en elev gör något dumt och inte följer ordningsreglerna eller klassrumsreglerna. Eleverna berättar att om beteendet fortsätter kan eleven behöva lämna klassrummet och det kan också innebära att skolan ringer hem, skickar ett mail till hemmet eller att eleven får prata med rektor.

Lärarna bekräftar elevernas bild av att det finns elever på skolan som stör ordningen och studieron i klassrummen. Lärare i årskurs 4-6 berättar att det finns en konsekvenstrappa som lärarna har försökt följa, men att den inte riktigt har räckt till. Lärarna uppger vidare att skolpsykologen vill att de dokumenterar elevernas utåtagerande beteende. Elevhälsan berättar i intervju att det finns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse men att det inte startats någon utredning avseende dessa elever. Elevhälsan berättar vidare att en utredning inte hade genomförts även om behov finns. Detta eftersom ingen annan än specialpedagog kan göra den. Rektor bekräftar att det finns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarlig förseelse. Rektor uppger i intervju att ingen utredning startats men att skolan avser att starta en utredning gällande en elev som vid upprepade tillfällen stört ordningen.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och utbildningen präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda möjligheter för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.

Av 5 kap 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutas om ordningsregler.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens granskning av studieron visar att det finns ett pågående förebyggande arbete inom området, men att det trots det finns en problematik avseende studiero i enstaka klasser, särskilt beträffande övergången mellan årskurs 3 och årskurs 4. Lärare i årskurs 1 – 3 uttrycker att studieron ibland är så dålig att den påverkar elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen. Lärare i årskurs 4 – 6 har beskrivit att det finns en konsekvenstrappa som lärare har försökt följa, men att den inte har räckt till.

Skolinspektionens granskning visar till exempel att ordningsregler tas fram i samverkan med elever, att det i flera klasser också finns klassrumsregler och att lärare reagerar och agerar när reglerna inte följs. Dock framkommer det i intervjuer att det finns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarlig förseelse. Trots det har det inte genomförts några utredningar på skolan av elevers upprepat ordningsstörande beteende eller olämpliga beteende eller händelser där en elev gjort sig skyldig till allvarligare förseelser. Granskningen visar att rektor känt till att elever har uppträtt på ett sådant sätt att en utredning har varit påkallad.

Av skolförfattningarna framgår att rektor har ett särskilt ansvar att tillförsäkra eleverna studiero, bland annat genom att utreda upprepat ordningsstörande eller olämpligt beteende och i förekommande fall vidta åtgärder i syfte att få elever att

ändra sitt beteende. Syftet med en utredning är att kunna sätta in de åtgärder som behövs för eleven ska ändra sitt beteende och på så sätt skapa en bättre skolsituation för den aktuella eleven, men också för andra elever och personal i skolan.

Skolinspektionen vill i sammanhanget göra huvudmannen uppmärksam på att en utredning avseende en elevs upprepat ordningsstörande eller upprepat olämpliga beteende kan resultera i att det även finns behov av att utreda en elevs behov av särskilt stöd. Om sådana förutsättningar föreligger ska en utredning avseende särskilt stöd inledas skyndsamt.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Värnamo kommuns verksamhet vid Bredaryds skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och att utredningar av elevers upprepat ordningsstörande beteende, olämpliga beteende eller händelser där en elev gjort sig skyldig till allvarigare förseelser inte genomförts på skolan. Det finns därför skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Under genomförda lektionsobservationer noterar Skolinspektionens utredare flera elever som har tillgång till hjälpmedel som hörselkåpor, bildstöd samt skärmar. Detta bekräftas av lärarna som i intervju uppger att de ger en mängd olika anpassningar under lektionstid. Detta gäller både individ- och gruppanpassningar och att anpassningarna förändras om insatserna inte hjälper. Många av de extra anpassningarna eleverna får handlar enligt lärare om att exempelvis ha hörselkåpor, ståbrädor, bildstöd, rörelsekort, anpassade läromedel och inläsningstjänst. De extra anpassningarna finns tillgängliga för alla elever. Lärarna uppger att de kan vända sig till elevhälsoteamet för att få stöd i arbetet med extra anpassningar men att det tar lång tid att få hjälp.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas,

och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Magdalena Kocan

Beslutsfattare
Signerat av: Magdalena Kocan

X Gustav Nilsson

Föredragande
Signerat av: Gustav Nilsson

Beslutet har fattats av beslutsfattare Magdalena Kocan.

Utredare Gustav Nilsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även utredarna Jenny Åkesson och Charlotta Nord medverkat.